

1. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE TAŞKÖMÜRÜ MADENCİLİĞİ

Dünya taşkömürü rezervi, 1994 yılı rakamları ile 522,4 milyar tonu antrasit ve bitümlü 517,8 milyar tonu yarı bitümlü ve linyit olmak üzere 1040,2 milyar tondur (ICR Monthly Statistics 1994/7). Bu birkaç yüzyıllık ömür anlamına gelmektedir ki diğer enerji kaynaklarına göre çok avantajlı bir durumdur. 1993 sonu itibarıyla dünya taşkömür üretimi 3138 milyon ton olup. 1994'te 4410; 1995'te 4548 milyon ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 2000 yılında beklenen üretim rakamı 5062' e, 2010 yılında ise 5743 milyon tondur. 2000'li yıllarda beklenen üretim rakamı 5062 ve 2010 yılında ise 5743 milyon tondur. 2000'li yıllarda üretilecek- taşkömürünün yaklaşık % 90 kadarının üretici ülkelerde tüketileceği ve ancak % 10 kadarının ihracata konu olacağı öngörülmektedir (IEA, Coal Information, ICR). Türkiye bu pazardan 1990-1994 yılları arasında 5,5-6 milyon ton/yıl ithalat yapmıştır ki bu rakam, pazara çıkan kömürün % 1,4-1,7'si kadardır. Türkiye'nin 2000'li yıllarda bu pazardan talebinin (Yedinci Beş Yıllık Plan, Genel Enerji Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 1994) önceleri % 2,8 civarında çıkacağı ve 2010 yılında ise % 7,4'e ulaşacağı beklenmektedir.

Bu rakamların bir diğer anlamı da Türkiye'nin taşkömürü üretimini arttırmaması halinde tüketimindeki ithal kömür payının önceleri % 55'e

ve giderek % 90'lara doğru gelişeceği. Bu rakamların % 30-40 dolaylarında seyretmesi normal karşılanabilirken daha yukarı değerler ülkemiz için "risk" anlamına gelmektedir.

Buraya kadar özetlenen bilgiler göstermektedir ki Türkiye, gelecekte dünya pazarlarındaki pazarlık gücünü korumak ve bugünkü göreceli ucuz fiyatları garantiye almak için üretimini olanaklar ölçüsünde arttırmak zorundadır.

Taşkömürü Türkiye için stratejik bir malzemedir ve ülkemizde üretilecek taşkömürü için hiçbir pazar sorunu bulunmamaktadır.

2. TTK'NUN TEKNİK VE EKONOMİK ANALİZİ

TTK, GSMH'ya katkısı (katma değeri) sadece 1993 yılında "-" ye düşmüş bir Kurumdur ve istihdam ettiği her bir işçi için 13 kişiye dolaylı istihdam sağlamaktadır.

Kurumun 428 milyon ton görünür, 449 milyon ton muhtemel ve 249 milyon ton mümkün olmak üzere toplam 1126 milyon ton rezervi bulunmaktadır. Eylül 1994 itibarıyla 13220 yeraltı, 9238 yerüstü olmak üzere toplam 22458 işçi ve 2642 personel istihdam etmektedir (toplam çalışan sayısı 25100).

Şekil 1, ürettiği her ton kömür için 10 \$ veya 15 \$ yatırım yapması gerekli bir maden işletmesi olan TTK'nın 1972-1994 yılları arasındaki fiili yatırımlarını, yatırım açıklarını ve üretimindeki düşüşü anlatmaktadır.

1994 yılı için beklenen ticari ma-

liyet 4.632.572 TL/t (154 \$/t) olarak öngörülmektedir. Çizelge 1, ana girdilerin maliyet içindeki paylarını göstermektedir.

1994 yılı için Toplam

Giderlerin : 13,342 Trilyon TL

Hasılatın : 3,493 Trilyon TL

Kurum Zararının 9,849 Trilyon TL

Kurum zararının olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. 1995 yılı program zararı ise 8,961 Trilyon TL'dir.

23.09.1994 tarihi itibarıyla 361,118 Milyar TL alacağı ve 6,862 Trilyon TL borcu olan Kurumun 16,817 Trilyon TL'si ödenmiş 20 Trilyon sermayesi bulunmaktadır.

Burada özet halinde sunulan analiz göstermektedir ki TTK'nun bugünkü olumsuz yapılanmadan kurtarılması için şu önlemlere ihtiyaç vardır.

1. Yıllar boyunca oluşmuş bulunan yatırım açığının kapatılması: Bunun için Kurumun ihraç tesisi kapasitesini maksimuma çıkarmak ve modernizasyonu gerçekleştirmek üzere 4 yıl bir süreye yayılabilecek biçimde 275 milyon \$ yatırıma ihtiyaç bulunmaktadır.

2. Personel giderlerinin normalleştirilmesi: Bunun için Kurumun yerüstü işçi sayısının makul bir orana (% 20-25) indirilmesi ve yeraltındaki üretim işçisi açığının giderilmesi gerekmektedir.

3. Finansman giderlerinin normalleştirilmesi: Bunun için Kurumun Hazineye borçlarının sıfırlanmasına ve SSK sosyal

Çizelge 1. TTK'nda Ticari Maliyetin Ana Girdileri* (Milyar TL)

GİDER ÇEŞİTLERİ	1994 Beklenen	%	1995 Program	%	(milyar TL)	1994	1995
Malzeme Giderleri	0.658	4,4	1.429	7,1	Geçmiş yıllır gecikme zamları	1 774	2 188
işçilik	8.128	54,5	11.053	55,0	İş kazası ve mes. hast, tazminatı	48	55
Memur	0.569	3,4	Q.80İ	4,0	Kıdem tazminatı	1 517	724
Elektrik	0.501	1,5	0.824	4,1	Çalışmayan kısım giderleri	138	159
Amor.Tük.Payı	0.220	0,4	0.350	1,7	SSY sosyal yardım zammı	1 310	2 384
Diğer Giderler	0.073	32,0	0.120	0,6	Diğer giderler	7	8
Finansman Giderleri**	4.764		5.518	27,5	TOPLAM	4 764	5 518
TOPLAM	14.913		20.095				

(*) TTK Programı (Bölüm 5'deki projeksiyonda gerçekleşen değerler kullanılmıştır).

(**) Finansman giderlerinin açılımı sağdaki çizelgede verilmiştir.

aşağıdaki çizelgelerde yer almakta olup. iki işletmenin de kısa vadede kâra geçebilme şansları görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Genel

Bölüm 3'de görüleceği üzere TTK en kötü pazar ve pazarlama koşullarında dahi, kabul edilebilir sübvansiyonlarla yaşamını sürdürebilecek bir Kurumdur. Uzun vadeli enerji ve demir-çelik politikaları; bu Kurum'un üretimi artacak ve konsantre olacak biçimde (yatırımlarla) ayakta tutulmasını gerektirmektedir. TTK'nun kendi bünyesindeki verimsiz ocakları ve/veya ocak kesimlerini terketmesi dışındaki küçülme planlamaları gereksiz ve yararsızdır. Başka bir deyişle TTK verimli ocaklarını elinde tutmak ve üretimini arttırmak zordur. TTK 1995 yılından itibaren iyileştirme yatırımlarına başlarken, Kurumun borçlarının Hazine'ce üstlenilmesi, SSK sosyal yardım ödeneklerinin Kurum'a bir yük olmaktan çıkarılması vb. önlemlerle finans yüklerinin iyileştirilmesi Kurumu bugünkü olumsuz bilançolardan kurtaracaktır.

Çizelge 13. Kurum'un yıllar itibarıyla tahmini bilançosunun nasıl iyileştirilebileceğini göstermektedir. 1994 yılı fiyatlarıyla yapılan bu projeksiyonda, personel giderlerinin Kurumun mali yapısıyla uyumlu düzeyde tutulması ve/veya kömür fiyatlarının bugünkü düşük düzeylerde kalmayarak yükselmesi

Armutçuk ve Amasra İşletmeleri önemli bir yatırım gereksinimi olmayan ve sadece istihdam yüklerinin azaltılması ve satış politikasının değişimi ile verimli duruma geçebilecek üretim birimleridir.

halinde TTK'nun kabul edilebilir sübvansiyonlara ihtiyacı olacağı ve hatta bazı işletmelerde karlı duruma geçebileceği görülmektedir. Çizelge 14 ise 1995 yılı içinde Kurumun finans gereksinimi seçeneklerini vermektedir.

Armutçuk ve Amasra

Bölüm 4'te yer aldığı gibi bugün TTK'dan ayrılarak özelleştirilmesi ve/vcya (özelleştirilemediği takdirde) kapatılması düşünülen Armutçuk ve Amasra İşletmeleri önemli bir yatırım gereksinimi olmayan ve sadece istihdam yüklerinin azaltılması ve satış politikasının değişimi ile verimli duruma geçebilecek üretim birimleridir.

Bu nedenle Kurumu, 5 Nisan kararları ile planlanan biçimde küçültmek (Armutçuk ve Amasra'yı ayırmak) yanlış bir tercih olmaktadır.

Teknik Sonuçlar

Bu raporda aşağıdaki genel saptamalar yapılmıştır.

- Dünyada birincil enerji kaynakları arasında kömür, önümüzdeki 60 yıl içerisinde en büyük paya sahip enerji kaynağı olmaktadır. Dünya taşkömürü tüketiminin, 1990-2010 yılları arasında takriben % 10'unun ithal yoluyla karşılandığı görülmektedir. Türkiye'nin taşkömürü ithali, 1990'lı yıllarda dünya taşkömürü piyasasının % 1,4'ünü teşkil ederken 2005'de % 100 artarak dünya taşkömürü piyasasının % 2,8'ini ve 2010'da yeniden % 164 artarak dünyada satılabilir kömürün % 7,4'ünü teşkil etmektedir. Bu durumda Türkiye'nin taşkömürü tüketimindeki dışa bağımlılığı 1990'lı yıllardaki % 64'den 2000'de % 45'e inerken 2005'de % 74'e ve 2010'da % 89'a yükselmektedir. Bu hesaplar yapılırken TTK'nun üretimini şu andaki 2,8 milyon t/yıl'dan, bu incelemede öngörüldüğü gibi, 4,6 milyon t/yıl satılabilir kömür üretimine çıkardığı kabul edilmiştir. Buradan çıkan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Zonguldak Taşkömürü Havzası Türkiye'nin taşkömürü gereksiniminin karşılanması için bugün ve gelecekte stratejik bir

TTK için işletmesi rezerv itibarıyla ekonomik olmayan sahalar, özel sektöre rödevanslı olarak açılarak havzanın ve Türkiye'nin taşkömürü üretimine katkıda bulunması sağlanmalıdır.

öneme haizdir.

* TTK'nun üretimi mutlaka artarak devam etmelidir.

* TTK için işletmesi rezerv itibarıyla ekonomik olmayan sahalar, özel sektöre rödevanslı olarak açılarak havzanın ve Türkiye'nin taşkömürü üretimine katkıda bulunması sağlanmalıdır.

* Amasra-B sahası bir an önce üretime açılmalıdır.

* Türkiye'de yeni taşkömürü yataklarının bulunması için acilen bir araştırma programı geliştirilip uygulanmalıdır.

Türkiye'nin yurtdışından sağlayacağı taşkömürünü uygun fiyata ve garantili biçimde almak için, TTK yurtdışındaki kömür işletmelerine ortak olmak, tek elden tedarik etmek gibi işlerde görevlendirilmelidir.

* Genel olarak, taşkömürü işletmelerinde satılabilir ton başına 10 ila 15 \$/t idame yatırımı yapılması gerekmektedir. TTK'nda bu değer 1970'li yıllarda 7 \$/t olmuş, 1980'li yıllarda % 23 azalarak 5 \$/t olmuştur. İdame yatırımlarının yetersiz olması sonucunda; 1970'li yıllarda 4,6 milyon t/yıl olan satılabilir üretim 1980'li yıllarda % 22 azalarak 3,6 milyon t/yıl'a, 1990'lı yıllarda % 22 azalarak 2,8 milyon t/yıl'a düşmüştür. 1991, 1992 ve 1993'de satılabilir kömür tonu başına takriben 24 \$/t civarında yapılan

1980'li yıllarda baskı altında tutulan personel giderleri, 1989'da patlayarak 1993'de zirve noktası olan 584 milyon \$/yıl seviyesine ulaşmış ve TTK'nun toplam kömür satış gelirlerinin takriben beş katı olan bir değere yükselmiştir.

«BSBSBİSPİ.....mmwmmmm&ëimmmmm^fflmmmm yatırımlar, 1994'de takriben 4 \$/t seviyesine düşmüş ve bu yatırımlar, 23 yıldır idame yatırımları açısından alt sınır olarak takriben 196 milyon \$ ve üst sınır olarak 626 milyon \$ olarak eksik yapılan yatırımlar yüzünden, üretimi arttırmaya yetmemiştir. Bu incelemede önerilen projeksiyonda 4 yıl içerisinde 275 milyon \$ (158 milyon \$ dış. ve 117 milyon \$ iç; iç yatırımın takriben % 65'i işçilik gideridir) yatırım yapılmak suretiyle, TTK'nun üretiminin tekrar 1970'li yıllardaki üretim seviyesi olan 4,6 'milyon t/yıl değerine çıkarılması hedeflenmektedir.

• 1980'li yıllarda baskı altında tutulan personel giderleri, 1989'da patlayarak 1993'de zirve noktası olan 584 milyon \$/yıl seviyesine ulaşmış ve TTK'nun toplam kömür satış gelirlerinin takriben beş katı olan bir değere yükselmiştir. 1994 yılı ilk yarısında yapılan devlüasyyn ve işçi sayısındaki azalma sonucunda, personel giderleri, 1994 yılında % 120 düşerek 264 milyon \$/yıl seviyesine inmiştir. 1995-2000 yılları için bu incelemede yapılan projeksiyonlarda üretimin 2.8 milyon t/yıl değerinden 4.6 milyon t/yıl değerine artışının yanı sıra, personel giderlerinin de 1994'deki 264 milyon \$/yıl seviyesinden 2000'de takriben 182 milyon \$/yıl değerine düşürülmesi • hedeflenmiştir. Personel giderlerinin hesaplanmasında brüt işçi maliyeti 1994'de olduğu gibi 10.047 \$/adam-yıl, brüt sözleşmeli/memur

maliyeti ise 1994 değeri ile 7.278 \$/adam-yıl alınmıştır.

• 1973'den 1994'e kadar ki son 23 yıl incelendiğinde görülmektedir ki satılabilir kömürün ortalama satış fiyatı daima ticari maliyetin altında kalmıştır. Özellikle 1989-1994 yılları arasında ticari maliyetler ile ortalama satış fiyatı arasındaki fark çok açılmıştır. Bunun nedeni, düşen üretim, patlayan personel ve finans giderlerinin ve satış fiyatlarının düşük tutulmasının bu zaman aralığına rastlamasıdır. Aynı şekilde bu dönemde Kurum'un zararları da artarak 1993'deki zirve noktası olan 685 milyon \$/yıl değerine ulaşmaktadır. 1995-2000 yılları arası yapılan projeksiyonda üretimin artması, personel giderlerinin ve finans yüklerinin azalması nedenleriyle, ticari maliyet ile ortalama satış fiyatı arasındaki fark (sübvansiyon), 1994'deki takriben 6 \$/t değerinden 1995'de 36 \$/t değerine ve 2000'de ise takriben 6 \$/t değerine inmektedir. Çeşitli AB üye ülkelerinde satılan kömürün tonu başına yapılan sübvansiyonların, takriben 110 ile 50 \$/t arasında değiştiği dikkate alındığında TTK'nun satılabilir kömürünün tonu başına yapılan sübvansiyonun 1995'de dahi uluslararası kabul edilebilir bir seviyeye indiği görülmektedir.

• 1994 yılındaki ortalama kömür satış fiyatı 37,5 \$/t ve son 5 yıllık ortalama kömür satış fiyatı ise 48.9 \$/t olup 1995-2000 yılları arası yapılan projeksiyonlarda 1994'ün ortalama kömür satış fiyatı esas alınmıştır. Bu durumda dahi projeksiyon sonucunda TTK'nun kendi ayakları üzerinde durabildiği ortaya çıkmaktadır. Eğer ortalama kömür satış fiyatları, 50-60 \$/t, hatta 1980'de olduğu gibi 11 \$/t alınırsa. Kurum karlı hale gelmektedir. Yapılan analizlerde, özellikle satış gelirlerinin, uygulanan ortalama satış fiyatlarına çok duyarlı olduğu görülmektedir. Armutçuk ve Amasra toz kömürlerinin briketlenerek ısıtma amacı ile satılması yalnız Armutçuk ve Amasra'yı değil tüm TTK'nu kurtarmaktadır.

• Uluslararası deneyimlere göre yeraltı kömür madeni işletmesinde çalışan bir işçi, işletme dışında 10 kişiye dolaylı istihdam sağlamaktadır; bu sayı TTK için, 13 kişidir. Yani TTK'nda 1995'de çalışan takriben 21.000 kişi, uluslararası standartlara göre 210.000 kişiyi dolaylı olarak istihdam etmektedir.

Bu raporda yer alan projeksiyonlarda aşağıdaki genel kabuller yapılmıştır:

• Ocakların alt yapıları, ana ihraç kuyularının maksimum kapasiteleri hedef alınarak, bu raporda öngörülen 275 milyon \$'lık yatırımla iyileştirilmektedir. Böylece, işçi artışı olmaksızın tüvenan kömür üretiminde maksimum üretim hedeflerine ulaşılmaktadır.

• Yerüstünde, başta yeni lavuarlar ve briketleme tesislerinin kurulması ve işletilmesi olmak üzere mümkün olan tesisler ve servisler gerekli incelemeleri yapılmak ve projeleri hazırlanmak koşuluyla "dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler" durumuna getirilmektedir.

• Bu duruma paralel olarak yeraltı işçilikleri üretim hedeflerine uyumlu sayılara getirilirken, yerüstü işçiliklerinin önemli bölümü Avrupa Topluluğu'ndan sağlanmış olan 3,4 milyon ECU

Si...SSs S-ş*ŞS

Uluslararası deneyimlere göre yeraltı kömür madeni işletmesinde çalışan bir işçi, işletme dışında 10 kişiye dolaylı istihdam sağlamaktadır; bu sayı TTK için, 13 kişidir.

Yeni lavuar ve briketleme tesislerinin işletmeye alınması sonucu, iyileştirilmiş ürünlerle daha çok satış geliri elde edilebilmektedir.

(4,2 milyon \$) tutarındaki hibe finansman olanağından yararlanarak oluşturulan eğitim programlardan geçirilmek suretiyle yeraltına kaydırılmakta ve memur sayısı da norm kadrolara uygun duruma getirilmektedir. 1980'li yıllardan beri takriben % 40 oranında seyreden yerüstü işçilik oranı, yukarıda belirtilen önlemlerin alınması sonucunda 1995'den sonraki projeksiyon döneminde % 20-25 seviyesine indirilmektedir.

• Yeni lavuar ve briketleme tesislerinin işletmeye alınması sonucu, iyileştirilmiş ürünlerle (fiyatların bugünkü düşük düzeyde seyredeceği kabulüyle dahi) daha çok satış geliri elde edilebilmektedir. Dünya kömür piyasalarında gelecek yıllarda büyük olasılıkla öngörülebilir TTK lehine gelişmeler dikkate alınmamıştır.

• 1988-1994 yılları arasında oluşan ortalama dönem zararının, % 40'ı faiz ve benzeri faaliyet dışı finans giderlerinden oluşmaktadır. 1994 sonundan itibaren Kurumun finans yüklerinin taşınabilir boyutlara inmesi için önlem alınmaktadır. (Borçların sıfırlanması, SSK, Sosyal Yardım Ödemelerinin Kurumun yükümlülüğünden çıkarılması vb.)

• Kurum yönetimi ve yapısında gerçekleştirilen reorganizasyon sonucunda; pazarlamaya duyarlılıkla yaklaşan, gelecek yıllara yönelik projeler üreten, enerji sektöründe yatırımlar planlayan, ithalatı düşünen dinamik bir yapı oluşmuştur. Özellikle, yatırımların detay projeleri hızla

oluşturulup yürürlüğe konabilmektedir.

• Gerek 7.Beş Yıllık Kalkınma Planı gerekse ETKB'nın Genel Enerji Planlama Çalışmalarında taşkömürü üretimi, 1995 yılında 4,4 milyon t/yıl, 1997'de 5,6 milyon t/yıl olarak öngörülmekte ve 2010 yılına kadar bu rakam sabit tutulmaktadır. Buna karşılık, DPT ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın raporlarında TTK'nun küçülmesi öngörüldüğü gibi bir üretim artışı da söz konusu değildir. Bu çelişkinin uygun çözümü, bu çalışmada yer alan esaslar dahilinde üretiminin 1995'de 3,5 milyon t/yıl, 1997'de 4,4 milyon t/yıl, 2000'de 4,6 milyon t/yıl değerine yükseltilmesi ve TTK'nun iyileştirilmesindedir.

Kurum yukarıdaki kabuller ve iyileştirmelerle su hedeflere varmaktadır:

• 4 yıl içinde 275 milyon \$ ((158 milyon \$ iç para (büyük bir kısmı işçilik) + 117 milyon \$ dış para)) tutarında alt yapı yatırımı gerçekleştirilmektedir. Böylece tüvenan üretim 7,6 milyon t/yıl'a, satılabilir kömür üretimi ise 4,6 milyon t/yıl değerine yükselmektedir.

• Satılabilir kömür üretimi, 2,8 milyon t/yıl'dan 2000 yılında 4,6 milyon t/yıl'a ulaşmaktadır. Satış fiyatı da 37,5 \$/t'dan, mevcut fiyat politikasının devamı halinde 2000'de 42,2 \$/t'a yükselmektedir. Ancak son 5 yılın ortalama kömür satış fiyatı 48,9 \$/t değerindedir. Ürün iyileştirmeleri, bu fiyatı takriben 2000'de 55,5 \$/t değerine

Projeksiyonun gerçekleşmesindeki can alıcı nokta, özellikle briket ve lavuar tesislerinin, girişimcilerce, 1995 yılı içinde yapımına başlanmasıdır.

yükseltebilecektir.

• Toplam işçi sayısı 17000, personel sayısı 1550 düzeylerine düşmektedir (toplam 6600 kişilik bir azalma). Böylece randımanlar iki misline kadar artabilmektedir.

• Kurumun borçlarının 1994 yılı itibarıyla sıfırlanması halinde, sübvansiyon ihtiyacı, 1993'de 684 milyon \$/yıl değerinden düşerek 1995'de 205 ' milyon \$/yıl ve 1996'da takriben 218 milyon \$/yıl civarına inmekte ve daha sonraki yıllarda iyileşerek 2000 yılında takriben 71 milyon \$/yıl değerine düşmektedir. Mevcut pazar fiyatlarına yaklaşımları halinde sübvansiyon ihtiyacı, 2000'de 26 milyon \$/yıl'a kadar inmektedir.

• Maliyetler, işçi ücretlerinin dolar bazında sabit tutulması halinde 151,6 \$/t'dan 61,1 \$/t'a inerken sübvansiyon ihtiyaçları da 114,2 \$/t'dan 18,9 \$/t'a düşmektedir. 1995 yılı toplu sözleşmesinde işçi ücretlerinin bir yıl için TL bazında sabit tutulması halinde 4 yıl sonra sübvansiyon gereksinimi kalmamaktadır.

• Projeksiyonun gerçekleşmesindeki can alıcı nokta, özellikle briket ve lavuar tesislerinin, girişimcilerce, 1995 yılı içinde yapımına başlanmasıdır. Bu projeksiyon, tesislerin kurulmasının gecikmesi oranında gelecek yıllara kayacaktır.

• Amasra ve Armutçuk yukarıdaki koşullarda en kısa sürede karlı işletmelere dönüşmektedir. Diğer müesseseler, ancak altyapı yatırımlarından sonra bu duruma gelecektir. Bunun nedeni Amasra ve Armutçuk toz kömürlerinin briketlenerek satılması sonucu, ortalama kömür satış fiyatının takriben 67,5 \$/t civarında bulunması, buna karşılık diğer işletmelerin ortalama kömür satış fiyatının takriben 37,5 \$/t civarında olmasındandır.

Öneriler

1. TTK İnceleme Komisyonunun, yaptığı çalışmalar sonucunda; Zonguldak Taşkömürü Havzasında işletmeciliğin kamu eliyle yürütülmesinin ülke yararına olacağı görülmüştür. Başka bir deyişle TTK'nun bir KİT olarak yönetilmesinden başka bir seçenek

TTK'nun politik müdahalelere çok açık bir yapısı oluşu idari özerkliği olanaksızlaştırmakta, idari özerkliğin sağlanabilmesi için çalışanların (işçi ve teknik elemanların) temsil edileceği ve politik baskılardan etkilenmeyecek bir Yönetim Kurulu'na ihtiyaç vardır.

bulunmamaktadır.

Ancak, Kurumun yaşadığı hemen tüm sorunların da bir KİT oluşundan kaynaklanması çelişki, olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çelişki; ya KİT yasalarında yapılacak genel bir iyileştirme ile ya da TTK'ya özgü yasal düzenlemeler yapılarak yönetim yasasının özerk bir şekilde çalışmasını sağlayacak amaca uygun düzenlemelerin oluşturulması ile aşılabılır.

TTK'nun politik müdahalelere çok açık bir yapısı oluşu idari özerkliği olanaksızlaştırmaktadır. İdari özerkliğin sağlanabilmesi için çalışanların (işçi ve teknik elemanların) temsil edileceği ve politik baskılardan etkilenmeyecek bir Yönetim Kurulu'na ihtiyaç vardır. Kurum idari yapısı ve kadroları daraltılmak, böylece bürokrasiye boğulmayan dinamik bir icraya altyapı hazırlanmalıdır. İdari destek hizmetlerindeki yoğunlaşma, üretim birimlerine kaydırılmalıdır.

Kurum'un yönetim yapısı yaünlleştirilmeli, işletme ve müessese müdürlerinin yetki ve sorumlulukları arttırılarak doğrudan yönetim merkezine bağlı bir işletme modeli oluşturulmalıdır. Bu model sayesinde idari yapı daraltılarak ve daha aşağı kademelere yetki devri yapılarak daha dinamik, günümüz, koşullarına uygun çalışan, çağdaş bir işletme haline

gelmesi sağlanmalıdır.

Denetleme mekanizması uygun düzenlemeler yapılarak yöneticilerin basiretli bir tüccar gibi davranmalarına engel olmaktan çıkarılmalıdır. Maliyet muhasebesinde modern yönetim tekniklerinin gerektirdiği yeniden yapılanmayı sağlayacak güçlü bir kadro oluşturulmalıdır.

İşçi ücretlerine seyyanen zamardan vazgeçilerek iş değerlendirilmesine dayalı, üretken sınıfları kollayan ve Kurumun gerçekleri ile bağdaşacak bir teşvikli ücret sistemi uygulanmalıdır.

2. Yakmalık kömür piyasasına yönelmenin Kurumun genel mali durumunu çok önemli ölçüde etkileyebileceği açıkça görülmektedir. Bu nedenle, Kurum yakımlık kömür sektörüne sadece Amasra ve Armutçuk kömürleri ile girmekle yetinmemeli; Üzülmöz, Karadon ve Kozlu toz kömürlerinin de briketlenerek bu sektörde değerlendirilmesi konusunda tutulmalıdır.

3. Briketleme ve yakımlık kömür pazarlanmasında yönelik çalışmalardan sonra Kurumun mali yapısını kısa vadede olumlu olarak etkileyebilecek olan en önemli çalışma, Çatalağzı Termik Santrah'na sahip ya da ortak olunmasıdır. Dünya pazarlarında çok daha yüksek değerlerde seyreden buhar kömürü (santral kömürü) fiyatlarının Çatalağzı Termik Santrali'ne verilen Zonguldak kömürleri için düşük düzeyde tutulduğu tesbit edilmiştir. Bu projeksiyonda belirtildiği gibi, lavuarların modernizasyonu sonucunda, metalürji sanayine yönelmesi Kurum için daha kârlı olacaktır. Enerji sektörüne yönelik çalışmak Kurumun gelirlerini olumsuz etkilemekte olduğundan elektrik santraline sahip ya da ortak olmak Kurumun bu sektörde üretilen artı değerden pay almasını ve zararını gidermesini sağlayacaktır. Santrale sahip ya da ortak olunamadığında izlenecek politika kömür fiyatını dünya standartlarına çekmek olmalıdır.

4. TTK uzun vadede yalnız kömür üretim ve satan bir Kurum olmaktan çıkarak genel enerji sektörü

içinde yerini almaya çalışmalıdır. 3.Maddede önerilen Çatalağzı elektrik santrali yanında Amasra-B entegre projesinin de bu bakışla ele alınmasında yarar olacağı açıktır.

Aynı zamanda Kurum, kömür kimyasının özel alanlarına girerek dünyada talebi giderek artmakta olan kok üretimini ve kömüre dayalı kimyasal malzemelerin üretimini programına almalı ve bu tür tesislerin kurucusu ya da ortağı olmak yönünde modeller oluşturmalıdır.

5. TTK madencilik sektöründeki yoğun bilgi ve deneyimini yurtiçi ve yurtdışı mühendislik ve proje hizmetleri verecek birimler oluşturarak değerlendirmelidir. Bu tür birimlerin, öncelikle diğer Türk Cumhuriyetleri olmak üzere dünya pazarlarına açılması ile önemli ek gelirler elde edilebilecektir.

6. Kurum, kısa, orta ve uzun vadede faaliyet ve ürün çeşitliliklerini arttırma; maliyetlerini düşürerek verimliliklerini yükseltme vb. konularda eğitim ve araştırma geliştirme çalışmalarına büyük önem vererek kaynak ayırılmalıdır.

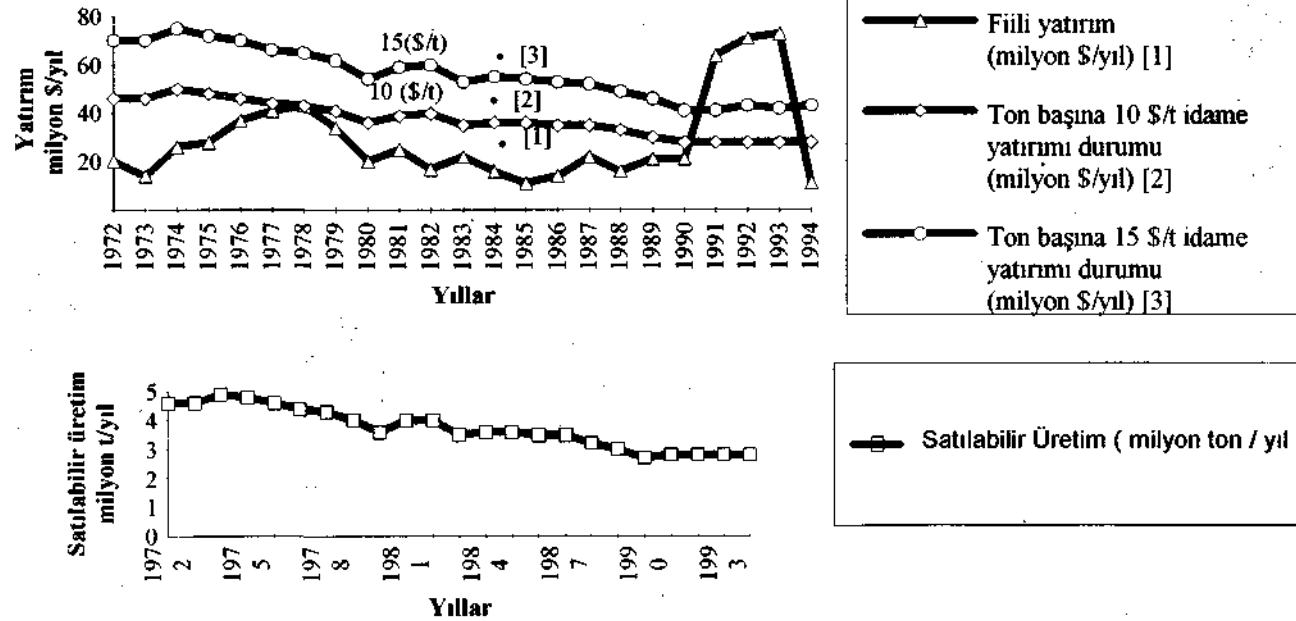
7. 1993 yılında 2.2 milyon t/yıl olan ve 1994'de de bu düzeye yakın miktarlarda devam eden yüksek kükürtlü (%5-9) petrokok ir-halatının yapıldığı ülkemizde taşkömürü briketlerinin kolay bir pazar bulacağı ve özellikle istanbul, Ankara gibi, büyük kentlerimizde çevre sorunlarının çözümüne katkı koyacağı açıktır. Kurumun, yakımlık kömür pazarlarına da ivedilikle girmesi hem kendi hem de büyükşehirlerin yararına olacaktır.

8. Kurumun mevcut satış teşkilatı ve pazarlama politikaları yeterli olmayıp yeniden etkili bir şekilde organize edilmelidir. Bu amaçlı yeni ve dinamik bir pazarlama birimi süratle oluşturulmalı ve bu birim, Kurumun her türlü diğer mal ve hizmet ürünlerini de pazarlayabilmelidir.

Türkiye'nin ileriki yıllarda artan taşkömürü talebi dikkate alınarak, Kurumun kömür ithalat ve ticareti yapması, yurtdışındaki kömür işletmelerine gerektiği hallerde iştirak ederek gelirlerini artırması yararlı olacaktır.

Yıllar	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	Toplam*
Fiili yatırım (milyon \$/yıl) [1]	20	14	26	28	37	41	43	34	20	25	17	22	16	11	14	22	16	21	21	64	71	73	11	664
Ton başına 10 \$/t idame yatırımı durumu (milyon \$/yıl) [2]	46	46	50	48	46	44	43	41	36	39	40	35	36	36	35	35	33	30	28	28	28	28	28	860
Ton başına 15 \$/t idame yatırımı durumu (milyon \$/yıl) [3]	70	70	75	72	70	66	65	62	54	59	60	53	55	54	53	52	49	46	41	41	43	42	43	1290

*Her yılın yatırım değeri ondalıklı sayıdan tam sayıya dönüştürülmüştür. 'Toplam' sütunundaki değerler, gerçek toplam değerleridir

Şekil 1 Fiili ve Gerekli Yatırımların (milyon \$/yıl) ve Satılabilir Kömür Üretiminin (milyon t/yıl) Yıllara Göre Değişimi.
10 \$/t İdame Yatırım Durumuna [2] Göre Fiili Yatırımlar [1] (son 23 yılda eksik kalan yatırım : 860-664=196 milyon \$ veya 8.5 milyon \$/yıl).
15 \$/t İdame Yatırım Durumuna [3] Göre Fiili Yatırımlar [1] (son 23 yılda eksik kalan yatırım : 1290-664=626 milyon \$ veya 27.3 milyon \$/yıl).

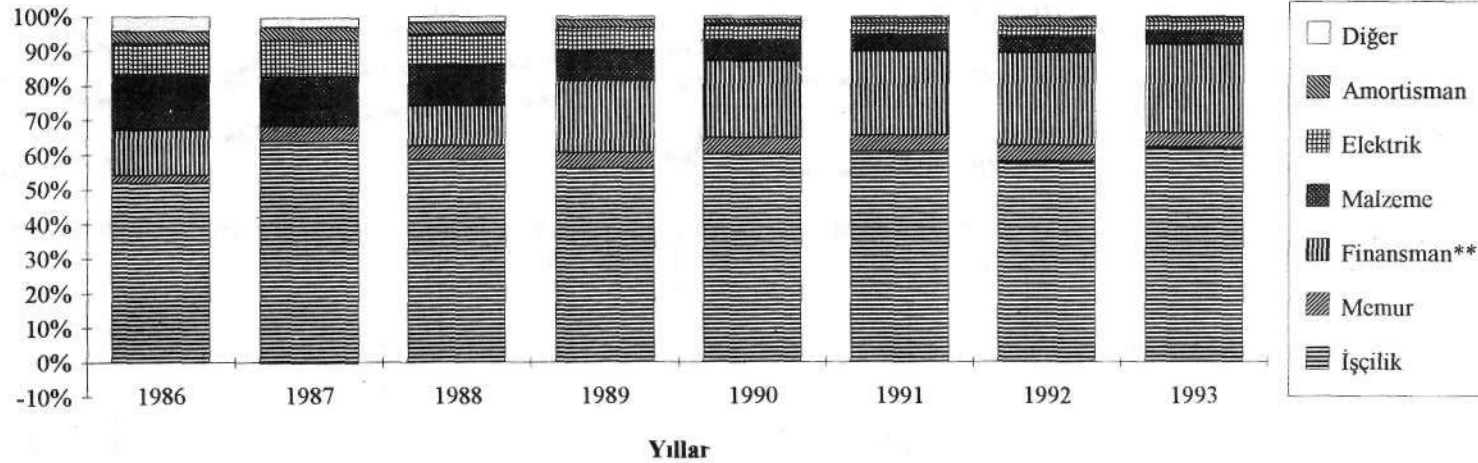
TTK

Çizelge 2 1986-1993 Yılları Arasındaki TTK'nun Giderleri.*

Gider Çeşitleri	1986		1987		1988		1989		1990		1991		1992		1993	
	\$	%	\$	%	\$	%	\$	%	\$	%	\$	%	\$	%	\$	%
Malzeme	37.135.302	15,44	33.446.692	14,38	30.946.817	12,09	30.298.758	8,63	34.656.123	6,13	33.676.673	4,79	30.721.775	4,24	28.658.170	3,24
İşçilik	124.688.110	51,83	149.795.690	64,41	149.955.410	58,57	196.470.560	55,93	339.331.920	60,02	427.150.790	60,80	420.223.870	58,02	548.987.720	62,13
Memur	5.492.563	2,28	10.486.012	4,51	10.450.499	4,08	16.179.142	4,61	27.264.640	4,82	32.534.159	4,63	33.228.887	4,59	34.913.311	3,95
Elektrik	22.834.222	9,49	24.151.270	10,39	22.284.552	8,70	23.253.709	6,62	26.030.633	4,60	22.324.651	3,18	23.325.657	3,22	28.655.666	3,24
Amortisman	8.425.581	3,50	9.138.824	3,93	8.655.227	3,38	7.747.150	2,21	8.228.960	1,46	9.355.297	1,33	17.517.696	2,42	11.462.266	1,30
Diğer	10.309.386	4,29	6.640.255	2,86	4.378.642	1,71	3.994.757	1,14	4.871.109	0,86	5.485.116	0,78	5.461.548	0,75	3.438.662	0,39
Finansman**	31.703.491	13,17	-1.107.878	-0,48	29.358.935	11,47	73.322.551	20,86	125.011.696	22,11	172.062.170	24,49	193.762.590	26,76	227.441.389	25,75
TOPLAM	240.588.655	100,00	232.550.865	100,00	256.030.080	100,00	351.266.627	100,00	565.395.081	100,00	702.588.856	100,00	724.242.023	100,00	883.557.184	100,00

*Giderler, her yılın ortalama dolar kuruna bölünerek elde edilmiştir.

** 1987 yılında kurumun alacaklarına tahsil ettiği faiz geliri borçlarına ödediği faiz miktarından fazla olduğundan; ortaya çıkan fark maliyet düşürücü kalem olarak (-) değerinde kabul edilmiştir.

Şekil 2 TTK Toplam Giderlerinin 1986-1993 Yılları Arasında Değişimi.

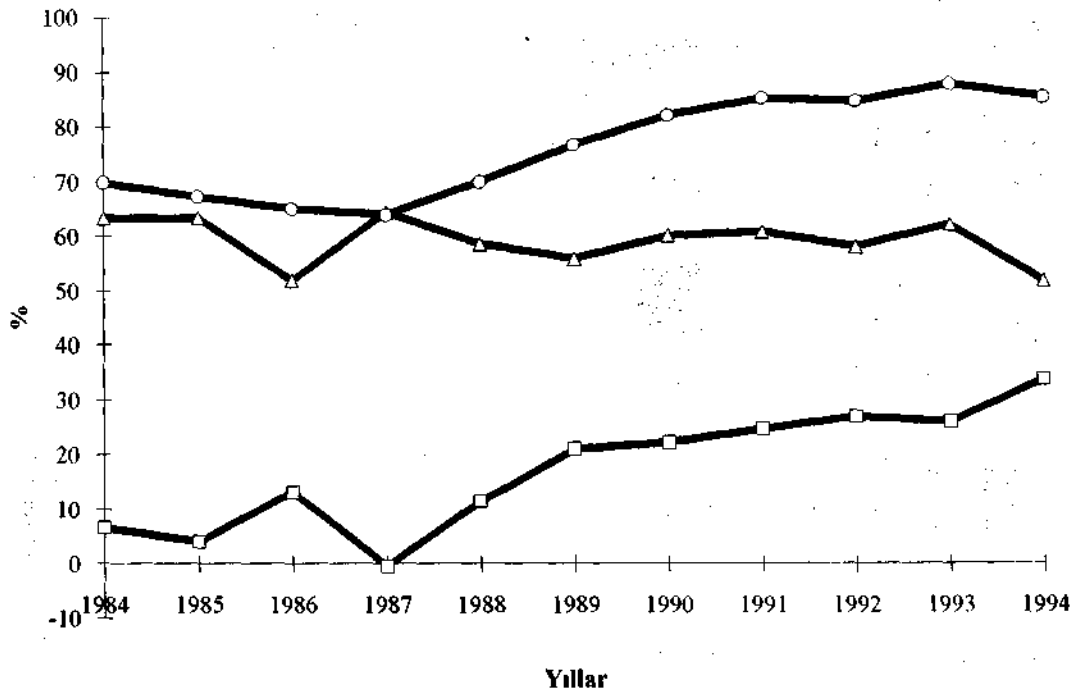
Çizelge 3 TTK'nın Ticari Maliyeti İçinde İki Büyük Ana Gider Olan, İşçilik, Finans ve İşçilik+Finans Giderlerinin* Paylarının 1984-1994 Yılları Arasında Değişimi.

Yıllar	İşçilik Giderleri (A)	Finans Gideri (B)	Toplam Gider (C)	İşçilik Gideri Payı (D)=(A)/(C)	Finans Gideri Payı (E)=(B)/(C)	İşçilik+Finans Gideri Payı (F)=(D)+(E)
	(milyon \$/yıl)	(milyon \$/yıl)	(milyon \$/yıl)	(%)	(%)	(%)
1984	149,065	15,412	235,456	63,31	6,54	69,85
1985	140,334	8,757	221,486	63,36	3,95	67,31
1986	124,688	31,704	240,589	51,83	13,17	65,00
1987	149,796	** - 1,108	232,551	64,41	-0,48	63,93
1988	149,955	29,359	256,030	58,57	11,47	70,04
1989	196,471	73,323	351,267	55,93	20,86	76,79
1990	339,332	125,012	565,395	60,02	22,11	82,13
1991	427,151	172,062	702,589	60,80	24,49	85,29
1992	420,224	193,763	724,242	58,02	26,76	84,78
1993	548,988	227,441	883,557	62,13	25,75	87,88
***1994	244,667	158,797	471,277	51,92	33,69	85,61

* Giderler, her yılın ortalama dolar kuruna bölünerek elde edilmiştir.

** Kurum'un alacaklarına uyguladığı faiz gelirleri, borçlarına ödediği faiz miktarından fazla olduğundan; ortaya çıkan fark, maliyet düşürücü kalem olarak (-) değerinde kabul edilmektedir.

*** Beklenen.

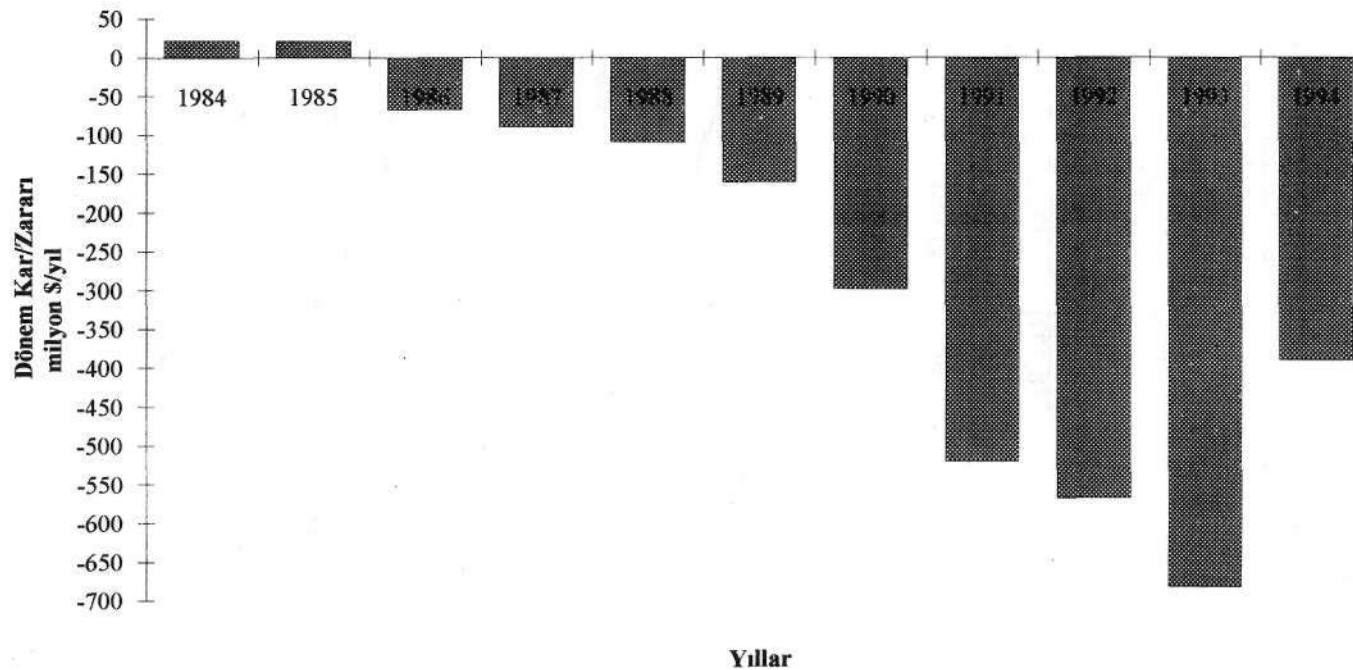
Şekil 3 TTK'nın Ticari Maliyeti İçinde İki Büyük Ana Gider Olan, İşçilik, Finans ve

Çizelge 4 TTK'nun Dönem Kar-Zararının 1984-1994 Yılları Arasında Değişimi.

Yıllar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	**1994
Dönem Kar/Zararı (milyon TL/yıl)	7.883	11.025	-45.612	-77.226	-156.666	-343.400	-780.776	-2.182.232	-3.926.652	-7.519.826	-11.768.000
Dönem Kar/Zararı (milyon \$/yıl)*	21,606	21,270	-68,140	-90,250	-110,269	-161,922	-299,421	-523,336	-570,112	-684,494	-392,267

* Her yılın ortalama dolar kuruna bölünerek elde edilmiştir. 1994 ABD ortalama dolar kuru, 30.000 (TL/\$) alınmıştır.

** Beklenen.

Şekil 4 TTK'nun Dönem Kar/Zararının (milyon \$/yıl) 1984-1994 Yılları Arasında Değişimi.

Çizelge 5.a. Üretim Projeksiyonu.

Müessese	1994 (Program)		1995		1996		1997		1998		1999		2000	
	Tv.	Sat**.	Tv.	Sat.**	Tv.	Sat**	Tv.	Sat.**	Tv.	Sat.**	Tv.	Sat.**	Tv.	Sat.**
Kozlu	744.780	1.209.900	881.356	1.355.000	1.350.000	1.710.000	*1.800.000	1.897.000	1.800.000	1.897.000	1.800.000	1.897.000	1.800.000	1.897.000
Üzülmez	1.128.881		1.235.400		*1.650.000		1.650.000		1.650.000		1.650.000		1.650.000	
Karadon	1.919.322	1.419.000	2.136.300	1.516.000	2.400.000	1.680.000	2.700.000	1.810.000	*3.150.000	2.015.000	3.150.000	2.015.000	3.150.000	2.015.000
Armutçuk	431.457	311.700	*510.000	377.000	510.000	377.000	510.000	377.000	510.000	377.000	510.000	377.000	540.000	400.000
Amasra	400.218	167.100	*480.000	250.000	510.000	265.000	525.000	273.000	525.000	273.000	525.000	273.000	577.500	302.000
Toplam	4.624.658	3.107.700	5.243.056	3.498.000	6.420.000	4.032.000	7.185.000	4.357.000	7.635.000	4.562.000	7.635.000	4.562.000	7.717.500	4.614.000

*1995 yılında Armutçuk ve Amasra'nın iyileştirme projeleri sonuç vermeye başlayacaktır. Kozlu - Üzülmez - Karadon yatırımları sürmektedir.

*1996 yılı Armutçuk ve Amasra Birikelleme Tesislerinin devreye girdiği yıldır (yatırımlar 1995'de başlayacak ve Kurum dışından yaptırılacaktır).

*1997 yılı yeni kurulan veya modernize edilen Zonguldak ve Çatalağzı Lavvarlarının devreye girdiği yıldır (yatırımlar 1995'de yapı-ışlet vb. bir modelle başlatılacaktır).

*1996 yılında Üzülmez, 1997 yılında Kozlu yatırımları bitmekte ve tam kapasiteye geçmektedirler. Karadon için tam kapasiteye geçiş 1998 yılındadır.

(Tüm projeksiyonlarda TTK'nun 1995 program hedefi ve önceki yıllarda yapılmış olan rehabilitasyon projelerinin değerleri esas alınmıştır).

**Kozlu ve Üzülmez Müesseseleri ortak lavvar (Zonguldak) kullanmaktadır.

Çizelge 5.b. Hazırlık Projeksiyonu (m/yıl).*

Müessese	(1000 t için m)**		1995		1996		1997		İşçi Sayısı (Fırlı)***1997 den itibaren		
	Taşa	Kömürde	Taşa	Kömürde	Taşa	Kömürde	Taşa	Kömürde	Taşa	Kömürde	TOPLAM
Kozlu	4	6.4	3.240	5.184	4.320	6.912	4.320	6.912	108	135	243
Üzülmez	5	4.8	4.950	4.752	4.950	4.752	4.950	4.752	132	90	222
Karadon	4	6.6	6.240	10.296	7.020	11.583	8.190	13.513	216	261	477
Armutçuk	2.57	11.2	1.080	4.704	1.080	4.704	1.080	4.704	36	90	126
Amasra	6	18.2	1.560	4.707	1.836	5.538	1.836	5.538	48	108	156
Toplam			17.070	29.643	19.206	33.489	20.376	35.420	540	684	1.224

* Bu projeksiyon, son on yılın ortalamaları baz alınarak TTK'nda hedef tüvenan üretimi için yapılması gerekli hazırlıkları özetlemektedir.

** TTK'da gerçekleşmiş olan değerler (son 10 yılda).

*** Fıkır vermek üzere düzenlenmiştir. Hazırlık işçileri, projeksiyonda yeraltı işçilikleri içinde alınmıştır.

Çizelge 6. Fiili İşçi Projeksiyonu

		1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Hedef Mevcut İşçi
Kozlu	Yeraltı	1980	3800	3160	3429	3258	3095	3940	3741
	Yerüstü	913	600	600	600	600	600	600	
	Toplam	2893	4400	4180	3971	3772	3584	3405	
Üzülmez	Yeraltı	2976	3500	3325	3159	3001	2851	2708	4209
	Yerüstü	3603	1450	1450	1450	1450	1450	1450	
	Toplam	6579	4950	4702	4467	4244	4032	3830	
Karadon	Yeraltı	4578	6000	5700	5415	5154	4887	4643	6079
	Yerüstü	1647	1150	1150	1150	1150	1150	1150	
	Toplam	6225	7150	6792	6453	6130	5824	5532	
Armutçuk	Yeraltı	1391	1100	1100	1100	1100	1100	1100	1440
	Yerüstü	717	210	210	210	210	210	210	
	Toplam	2108	1310	1310	1310	1310	1310	1310	
Amasra	Yeraltı	1016	1090	1090	1090	1090	1090	1090	1473
	Yerüstü	878	250	250	250	250	250	250	
	Toplam	1894	1340	1340	1340	1340	1340	1340	
Genel	Yeraltı	11 941	15 490	14 664	13 881	13 136	12 430	11 757	12920
	Yerüstü	8251	3660	3660	3660	3660	3660	3660	
	Toplam	20 192	19 150	18 324	17 541	16 796	16 090	15 417	

* 14/11/1994'deki fiili durumdur.

Emekliliği gelen işçiler dışında işten çıkarma yapılmayacaktır.

Yerüstü işçilikleri olanaklar ölçüsünde yeraltındaki servislerle aktarılacaktır. Yeraltında istihdam edilecek işçiler Avrupa Topluluğu'nun finanse ettiği Eğitim Projesi'nden yararlanılarak iş başında eğitilecek ve bu servislerde çalıştırılacaktır.

2000 yılına kadar sadece emekliliklerin işleri aksatacağı servislerle yeni işçi alımı yapılacaktır.

Genelde, üretim artışı, yatırımlar ve randımanlar iyileşmesi ile paralel yürütüleceğinden toplam işçi sayısının her yıl ortalama % 4-5 oranında azalması beklenmektedir.

Mevcut İşçi Sayısının Değişimi

YILLAR	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Toplam
Mevcut İşçi*	22.189	21.044	20.136	19.276	18.457	17.681	16.942	
Ayrılan İşçi	-	-1.145	-908	-860	-819	-776	-739	5.247

* Fiili İşçi/Mevcut İşçi Oranı= 0.91 alınmıştır.

Fiili İşçi Sayısı: Fiilen iş başında olan işçilerin sayısı

Mevcut İşçi Sayısı: Hafta tatili, senelik izin vb. nedenlerle iş başında olmayanlar da dahil toplam işçi sayısı.

Çizelge 7.a Karşılaştırmalı Tüvenan Randımanlar

Yıllar	Müessese	1994		Üretim (t/gün)	2000		İyileşme (%)		
		Randıman (kg/yeve)			Randıman (kg/yeve)				
		Yeraltı	Genel		Yeraltı	Genel	Yeraltı	Genel	
	Kozlu	2483	1254	858	6000	2041	1762	62,8	105,4
	Üzülmez*	3763	1264	572	5500	2031	1436	60,7	151,0
	Karadon	6398	1398	1028	10400	2261	1898	61,7	84,6
	Armutçuk	1438	1034	682	1800	1636	1374	58,2	101,5
	Amasra	1334	1313	704	1750	1606	1306	22,3	85,5
	TTK	15416	1291	763	25450	2165	1651	67,7	116,4

* Üzülmez Müessesesine Merkez Servisler Dahil Edimiştir.

Çizelge 7.b.Karşılaştırmalı Satılabilir Randımanlar.

Yıllar	1994			2000			iyileşme (%)	
	Müessesese	Üretim (t/gün)	Randıman (kg/yev.)		Üretim (t/gün)	Randıman (kg/yev)		
Yeraltı			Genel	Yeraltı		Genel	Yeraltı	Genel
Kozlu-Üzülmez*	4033	814	426	6323	1120	874	37,6	105,4
Karadon	4730	1033	760	6717	1447	1214	40,1	59,7
Armutçuk	1039	747	493	1333	1212	1018	62,2	106,5
Amasra	557	548	294	1007	924	751	68,6	155,4
TTK	10359	883	522	15380	1308	998	48,1	91,21

* Üzülmez Müessesesine Merkez Servisler Dahil Edimiştir. Kozlu ve Üzülmez aynı lavuarı kullanmaktadır.

Çizelge 8.a Maliyetlerin Projeksiyonu (1994, milyar TL)

Giderler	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Malzeme	658.0	746.0	913.4	1 022.3	1 086.3	1 086.3	1 098.9
İşçilik*	7 340.0	6 342.9	6 069.2	5 810.0	5 563.1	5 329.2	5 106.5
Memur*	582.5	338.4	338.4	338.4	338.4	338.4	338.4
Elektrik	501.0	568.0	695.5	778.4	827.1	827.1	836.7
Amortisman	220.0	249.4	305.4	341.8	363.2	363.2	367.4
Diğer	72.9	82.7	101.2	113.3	120.4	120.4	121.7
Ara Toplam (1)	9 374.4	8 327.4	8 423.1	8 404.2	8 298.5	8 064.6	7 869.6
Gecikme zammı	1 743.6						
İş Kaz.-Mes. H.	48.2	50.0	51.0	52.5	55.0	56.0	57.0
Kıdem Tazminatı	1 517.2	350.0	350.0	350.0	350.0	350.0	350.0
Çalışmayan Kısım	138.4	143.0	148.0	153.0	158.0	160.0	162.0
Geçmiş İstihkaklar	4.0	6.0	8.0	10.0	15.0	15.0	15.0
Diğer	2.5	3.0	3.0	3.5	4.0	4.0	4.0
SSK Sos. Yrd.	1310.0	1 340.0	1 360.0	1 380.0	1 420.0	1 460.0	1 500.0
Ara Toplam (2)	4 763.9	1 892.0	1 920.0	1 949.0	2 002.0	2 045.0	2 088.0
TOPLAM (1)	14 138.3	10 219.4	10 343.1	10 353.2	10 300.5	10 109.6	9 957.6
TOPLAM (2)	12 828.3	8 879.4	8 983.1	8 979.2	8 880.5	8 649.6	8 457.6

Çizelge 8.b Maliyetlerin Projeksiyonu (1994, 1000 \$)

Giderler	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Malzeme	21933	24 866	30 447	'34 076	36211	36 211	36 630
İşçilik*	244 700	211429	202 306	193 666	185 437	177 641	170 216
Memur*	19 400	11281	11281	11281	11281	11281	11281
Elektrik	16 700	18 933	21 183	25 946	27 571	27 571	27 889
Amortisman	7 333	8 314	10 180	11393	12 107	12 107	12 247
Diğer	2 430	2 755	3 373	3775	4 012	4 012	4 057
Ara Toplam(1)	312 496	277 578	278 770	280 137	276 619	268 823	262 320
Finans	158 797	63 066	67 000	64 697	66 733	68 167	69 600
Toplam (1)	471 293	340 644	345 770	344 834	'343 352	336 990	331920
Toplam (2)	427 626	295 977	300 437	298 834	296 019	288 323	281 920

Gecikme zamları 1995' den sonra sıfırlanmıştır (1995'de hazineye borçların tamamen silineceği kabul edilmiştir).

SSK sosyal yardım ödemeleri emeklilikler oranında artırılmıştır.

Kıdem tazminatları normal emeklilikler dikkate alınarak öngörülmüştür.

Ara Toplam (1) :Finans giderleri hariç toplam giderler

Ara Toplam (2) :Finans giderleri

TOPLAM (1) :Finans giderleri dahil toplam giderler

TOPLAM (2) :SSK sosyal yardım ödemeleri hariç toplam giderler

1\$ = 30000 TL alınmıştır.

TTK'nın 1994 yılı gerçekleşen değerleri esas alınmıştır.

Çizelge 9 TTK Satış Gelirleri* Özet Çizelgesi (Milyar TL).

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
ARMUTÇUK						
Mevcut Satış Politikası	549	549	549	549	549	582
Briktleme Sonrası	764	764	764	764	764	810
AMASRA						
Mevcut Satış Politikası	353	374	385	385	385	426
Briktleme Sonrası	507	537	553	553	553	612
ZONGULDAK						
1.500.000 Filt-asyona Göre	1383	1904	2138	2138	2138	2138
2.000.000 Filfasyona Göre	1433	1823	2128	2128	2128	2128
ÇATALAĞZI						
1.500.000 Filt -asyona Göre	1477	1698	1890	2307	2307	2307
2.000.000 Filt-asyona Göre	1565	1735	1953	2298	2298	2298
Zonguldak ve Çatalağzı Lavuarlarının Modernizasyonu ve D.Ç Sektörüne Yönelik Satış Politikası na Göre			4273	4592	4592	4592
Armutçuk ve Amasra'da Birikelleme ve 1.500.000 Ton Filtrasyon Ürünü Esasıyla A1	4131	4903	5345	5762	5762	5867
Armutçuk ve Amasra'da Birikelleme ve 2.000.000 Ton Filtrasyon Ürünü Esasıyla A2	4269	4859	5398	5743	5743	5848
Armutçuk ve Amasra'da Birikelleme ve Zong.Çat. Lavuarlarından Demir Çelik Sektörüne Ağırlık Veren Satış Esasıyla A3			5580	5909	5909	5909

A1: Armutçuk ve Amasra lavuarlarının ürünleri olan satılabilir kömürlerden 0-10 mm boyutta olanların briktlenerek parça kömür fiyatına satıldığı; Zonguldak ve Çatalağzı lavuarlarındaki yıkama politikalarının 1,5 milyon ton filtrasyon ürünü edilecek şekilde düzenlendiği durum.

A2: Armutçuk ve Amasra lavuarları ürünleri olan satılabilir kömürlerden 0-10 mm boyutunda olanların briktlenerek parça kömür fiyatına satıldığı; Zonguldak ve Çatalağzı lavuarlarındaki yıkama politikalarının 2 milyon ton filtrasyon ürünü elde edilecek şekilde düzenlendiği durum.

A3: Armutçuk ve Amasra lavuarları ürünleri olan satılabilir kömürlerden 0-10 mm boyutunda olanların briktlenerek parça kömür fiyatına satıldığı; Zonguldak ve Çatalağzı lavuarlarındaki yıkama politikalarının Demir Çelik sektörüne satış esasına göre düzenlendiği durum.

* 1994 yılı ortalama satış fiyatlarıyla.

Çizelge 10 TTK Gelir Gider Durumunun İyileştirilmiş Finans Giderleri ile Projeksiyonu.*

		1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Gelirler Toplamı	milyar TL 1000\$	3493 116433	4269 142300	4859 161967	53998 179933	5743 191433	5743 191433	5848 194933
Giderler Toplamı	milyar TL 1 000 \$	14138 471293	8879 295977	8983 300437	8979 298834	8881 296019	8650 288323	8458 281920
Fark (Zarar)	milyar TL 1000 \$	10645 354860	4610 153677	4124 138470	3580 118841	3138 104586	2907 96890	2610 86987
Ortalama Gelirler	TL/Ton \$/Ton	1123982 37,5	1220412 40,7	1205109 40,2	1238926 41,3	1258878 42	1258878 42	1267447 42,2
Ortalama Giderler	TL/Ton \$/Ton	4549442 151,6	2538422 84,6	2227795 74,3	2060868 68,7	1946624 64,9	1896011 63,2	1833030 61,1
Ortalama Zarar	TL/Ton \$/Ton	3425460 114,2	1318010 43,9	1022686 34,1	821942 27,4	687746 22,9	637133 21,2	565583 18,9

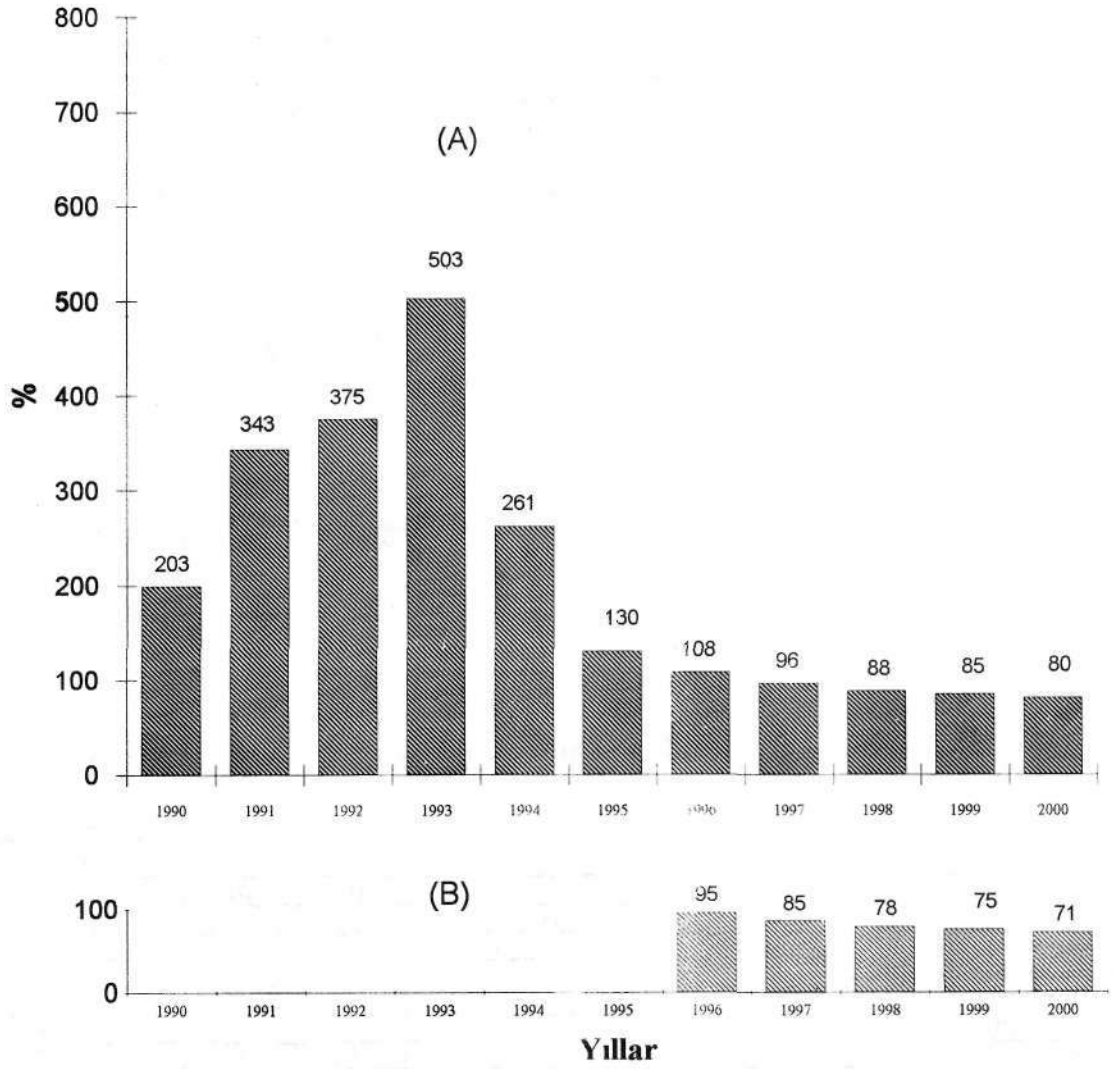
* Giderler hesabında Çizelge 8 esas alınmıştır (1995'ten itibaren Toplam 2 satırı).

* Gelirler hesabında Çizelge 9'daki A2 yıkama alternatifi sonuçları kullanılmıştır.

* Ortalama rakamları bulmak için Çizelge S.a'daki yıllara göre verilen satılabilir üretim rakamları kullanılmıştır.

∴ 1994 yılı ortalama fiyatları esas alınmıştır.

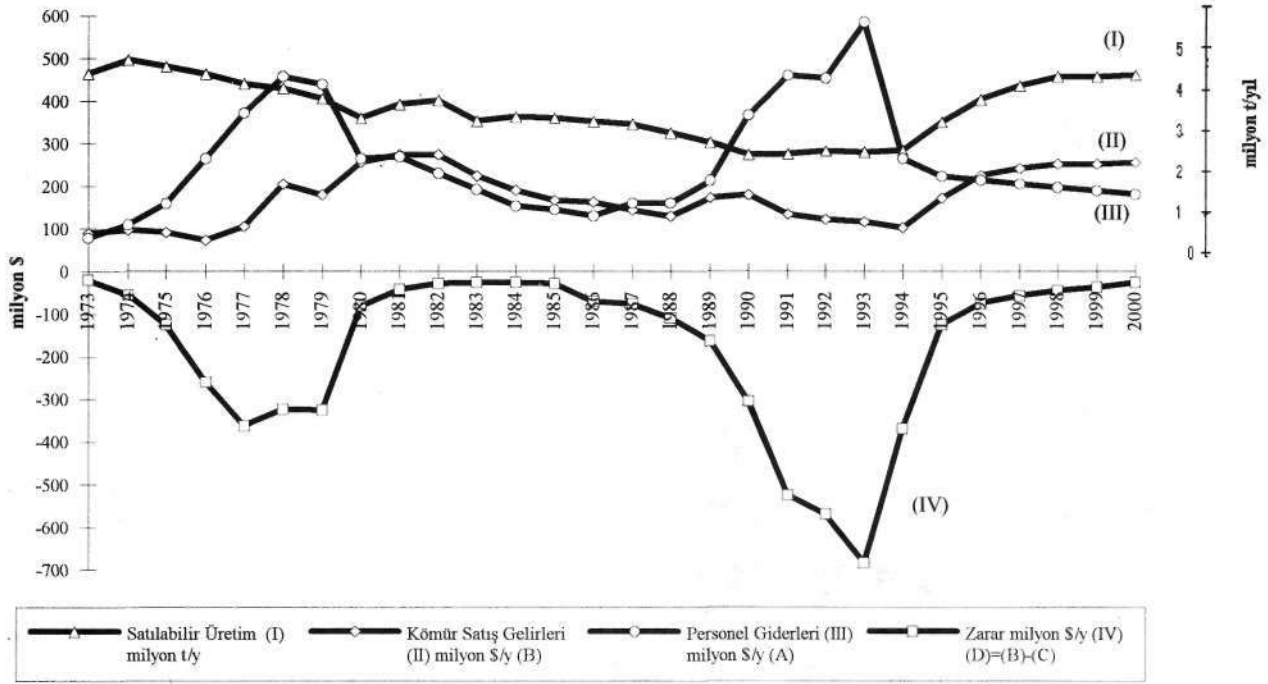
∴ 1 S = 30.000 TL. alınmıştır.

Şekil 5 TTK'nın İstihdam Giderlerinin Toplam Kömür Satış Gelirleri içindeki Payı (%)

(A) Mevcut durum ve üretim artışı ile personel azaltılması öngören projeksiyon

(B) (A)'da öngörülen projeksiyona ek olarak Amasra ve Armutçuk toz kömürlerinin biriktelenerek **satılması** halindeki durum

Şekil 6 TTK'nın 1973-1994 arası kömür satış gelirleri, \$ bazında satılabilir kömür üretimi, personel giderleri ve zararları; 1995-2000 yılları arası TTK rehabilitasyon sonuçları.

Çizelge 11 Armutçuk İşletmesi Kar/Zarar Projeksiyonu

(1000 \$)

	1994*	1995		1996-1999		2000		Kandilli-Rehabilitasyon Projesi**
		(D)	(2)	(W)	(2)	(W)	(2)	
Satış Maliyeti	35.067	32.938	25.793	33.269	24.603	34.518	24.948	30.744
Satış Hasılatı (A)		18.300		18.300		19.400		23.667
Satış Hasılatı (B)	14.338	25.433		25.433		27.000		32.933
Satış Hasılatı (C)		40.333		40.333		42.800		52.233
Satış Hasılatı (D)		50.267		50.267		53.333		65.067
Kar/Zarar (A)		-14.638	-7.493	-14.969	-6.303	-15.118	-5.548	-7.077
Kar/Zarar (B)	-20.729	-7.505	-360	-7.836	+830	-7.518	+2.052	+2.189
Kar/Zarar (C)		+7.395	+14.540	+7.064	+15.730	+8.282	+17.852	+21.489
Kar/Zarar (D)		+17.329	+24.474	+16.998	+25.664	+18.815	+28.385	+34.323

(1) Finans Yüklerinin Aynı Kalmaması Alternatifi

(2) Finans Yüklerinin İyileştirilmesi (Sadece Kıdem Tazminatını İçermesi) alternatifi

(3) TTK'nın yaptığı proje hesaplarına göre, Kandilli-Rehabilitasyon Projesinin uygulanması durumunda satılabilir kömürün ticari maliyeti 63 \$/t değerine gelmektedir (finans yükleri aynı kaldığında). Buna göre satış maliyeti bu projenin uygulanmasından sonra yıllık satılabilir üretim miktarı olan 488.000 t/yıl değeri esas alınarak hesaplanmıştır.

A: Mevcut satış politikası ve 1994 ortalama fiyatları ile satış durumu

B: 0-10 mm boyutlu ürünlerin biriktelenmesi ve biriketin 1994 ortalama parça fiyatıyla satılması durumu.

C: 0-10 mm boyutlu ürünlerin biriktelenmesi ve biriketin 4.000.000 TL/t'a satılması durumu

D: Tüm ürünlerin biriktelenerek 4.000.000 TL/t'dan satılması durumu

(*) 1994 yılı değerleri fiili olup satış alternatifleri uygulanmayacaktır.

(**) Kandilli-Rehabilitasyon Projesinin uygulanması halindeki sonuçlar.

Çizelge 12 Amasra İşletmesi Kar/Zarar Projeksiyonu

(1000\$)

	1994*	1995		1996-1999		2000	
		(1)	(2)	(D)	(2)	(D)	(2)
Satış Maliyeti	28.900	26.346	20.162	26.850	19.812	27.405	20.367
Satış Hasılatı (A)	7.018	11.767		12.133		14.200	
Satış Hasılatı (B)		16.900		17.900		20.400	
Satış Hasılatı (C)		26.767		28.367		32.300	
Satış Hasılatı (D)		33.333		35.333		40.267	
Kar/Zarar (A)	-21.882	-14.579	-8.395	-14.717	-7.679	-13.205	-6.167
Kar/Zarar (B)		-9.446	-3.262	-8.950	-1.912	-7.005	+33
Kar/Zarar (C)		+421	+6.605	+1.517	+8.555	+4.895	+11.933
Kar/Zarar (D)		+6.987	+13.171	+8.483	+15.521	+12.862	+19.900

(1) Finans yüklerinin aynı kalması alternatifi.

(2) Finans yüklerinin iyileştirilmesi (sadece kıdem tazminatı içermesi) alternatifi.

A: Mevcut satış politikası ve 1994 ortalama fiyatları ile satılması durumu.

B: 0-10 mm boyutlu ürünlerin biriketlenmesi ve biriketin 1994 ortalama parça fiyatıyla satılması durumu.

C: 0-10 mm boyutlu ürünlerin biriketlenmesi ve biriketin 4.000.000 TL/ta satılması durumu.

D: Tüm ürünlerin biriketlenerek 4.000.000 TL/ta satılması durumu.

(*) 94 yılı değerleri fiili olup, satış alternatifleri uygulanmayacaktır.

Çizelge 13 a) Finans Desteği (Sübvansiyon) Gereksinimleri Projeksiyonu
(Alternatif A)* (1000\$)

Seçenek	Açıklama	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
İşçilikler \$ Bazında Sabit Yatırım	Giderler	471.293	295.977	300.437	298.834	296.019	288.323	281.920
	Yatırım	10.000	80.000	115.000	100.000	80.000	15.000	15.000
	Toplamı	481.293	375.977	415.437	398.834	376.019	303.323	296.920
M	Satış Gelirleri	116.433	142.300	161.967	179.993	191.433	191.433	194.993
	Açık	-364.860	-233.667	-253.470	-218.841	-184.586	-111.890	-101.927
	(K/t)	-11743	-66,8	-62,86	-50,93	-40,46	-24,53	-77,09
A2	Satış Gelirleri		171.052	197.165	213.057		223.082	225.625
	Açık		-204.925	-218.272	-185.777	-80.241	-152.937	-71.295
	(\$/t)		-58,58	-54,14	-42,64	-33,52	-17,59	-15,45

*A: İşçilik ücretleri dolar bazında sabit tutuluyor 1994 yılı ortalama fiyatları (1 \$=30000 TL) A (1): 1994'ün ortalama satış fiyatı (37,5 \$/t) A (2): Son beş yılın ortalama satış fiyatı (48,9 \$/t)

Çizelge 13 (b) Finans Desteği (Sübvansiyon) Gereksinimleri Projeksiyonu
(Alternatif B)* (1000\$)

Seçenek'	Açıklama	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
İşçilik 1995 için TL Bazında Sabit Yatırım	Giderler	471.293	211.405	200.835	190.793	181.253	172.191	163.581
	Yatırım	10.000	80.000	115.000	100.000	80.000	15.000	15.000
	Toplam	481.293	291.405	315.835	290.793	261.253	187.191	178.581
B1	Satış Gelirleri	116.433	142.300	161.967	179.993	191.433	191.433	194.993
	Açık	-364.860	-149.105	-153.868	-110.800	-69.820	4.242	16.412
	f\$/t)	-11743	-42,63	-38,16	-25,43	-15,3	0,93	3,56
B2	Satış Gelirleri		171.052	197.165	213.057	223.082	223.082	225.625
	Açık		-120.353	-118.670	-77.736	-38.171	35.891	47.044
	(\$/t)		-34,41	-29,43	-17,84	-8,37	+7,87	+10,2

*B: İşçilik ücretleri 1995'te TL Bazında Sabit Tutuluyor. B d): 1994'ün ortalama satış fiyatı (37,5 \$/t) Takip eden yıllarda enflasyon oranında zamlanıyor. B ^ S o n b e ş V ^ i l l i ortalama satış fiyatı (48,9 \$/t)
. 1995 yılında enflasyonun % 40 olacağı kabul edilmiştir.
. İşçi sayısı her yıl ortalama % 5 oranında azalmaktadır.
. 1994 yılı ortalama fiyatlarıyla (1\$ = 30000 TL)

Çizelge 13'e Ek Açıklamalar:

Yatırımların yıllara göre dağılımı (iyileştirme yatırımları + idame yatırımları)

1994	10 milyon \$	* Her yıl galeri, kuyu vb büyük hazırlıklar için 15 milyon \$ yatırım harcaması yapılmaktadır. 1995-1998 döneminde 275 milyon \$ iyileştirme yatırımı + 100 milyon \$ idame yatırımı yapılacaktır.
1995	80 milyon \$	
1996	115 milyon \$	
1997	100 milyon \$	
1998	80 milyon \$	
1999	15 milyon \$	
2000	15 milyon \$	
Toplam:	450 milyon ;	

TTK'nun son 5 yıllık ortalama satış fiyatları

1990	71,85 \$/t	Ortalama: 48,9 \$/t
1991	50,59 \$/t	
1992	41,35 \$/t	
1993	43,23 \$/t	
1994	37,50 \$/t	

Satılabilir üretim

1995	3.498.000 ton
1996	4.032.000 ton
1997	4.357.000 ton
1998	4.562.000 ton
1999	4.562.000 ton
2000	4.614.000 ton

Alternatif A: İşçilikler ve memur/sözleşmeli ücretleri 1995-2000 yılları arasında aşağıdaki gibi alınmıştır.

İşçilik Ücreti 10.047 \$/Adam-yıl

Memur+Sözleşmeli 7.278 \$/Adam-yıl

Alternatif B: İşçilik ve memur/sözleşmeli ücretleri, sadece 1995 yılı için aşağıdaki gibi alınmış olup 1996'dan itibaren her yıl enflasyon oranında artışlar sağlanmaktadır.

İşçilik Ücreti 25,1 milyon TL/Adam-ay

Memur+Sözleşmeli 18,2 milyon TL/Adam-ay

Çizelge 14 TTK'nun 1995 Yılı İçin (1995 Fiyatlarıyla)* Finans Gereksinimi (milyar TL)

	Alternatif A1	Alternatif A2	Alternatif B1	Alternatif B2
İşçilik	8.880	8.880	6.343	6.343
Diğer	3.268	3.268	3.268	3.268
Yatırım	2.400	2.400.	2.400	2.400
Finans * *	1.000	1.000	1.000	1.000
Toplam	15.548	15.548	13.011	13.011
Satış Gelirleri	5.977	7.184	5.977	7.184
Toplam Finans Açığı	9.571	8.364	7.034	5.827
milyon \$	227,167	199,143	167,476	138,738

* Enflasyon % 40 varsayılmıştır. (1995 ortalaması \$=42.000 TL)

** Kurumun 1994 sonu itibarıyla borçları sıfırlanmıştır.

A: İşçi ücretlerine enflasyon oranında zam

A1 : 1994 ort. satış fiyatlarına enflasyon oranında zam A2: Son 5 yılın ort.satış fiyatı \$ bazında sabit

B: İşçi ücretleri TL bazında sabit

B1: 1994 ort.satış fiyatlarına enflasyon oranında zam B2: Son 5 yılın ort.satış fiyatı \$ bazında sabit